

บทที่

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความศึคทางการศึกษากว้างไกลออกไปมาก กล่าวคือในการผลิตบัณฑิตให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพล่าชาต่าง ๆ นั้น มิได้เน้นเฉพาะการประกอบอาชีพแต่เพียงอย่าง เดียว การศึกษายัง ต้อง คำนวณวิธีการที่จะทำให้เกิดการพัฒนาบุคคลให้มีปรัชญาชีวิต ส่ร้างความพึงพอใจต่อการดำรงชีวิตในสังคม การรู้ซึ้งถึง ศิลปวัฒนธรรม การรู้สึกตนเอง มีทักษะในการสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ตลอดจนมีความรับผิดชอบต่อชุมชนอีกด้วย

เนื่องจากมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาระดับสูง จึงจำเป็นต้องรับผิดชอบต่อกิจทางและคุณภาพของการพัฒนาผลิตภัคศึกษาเป็นอย่างมาก (Jackson 1977: 11) นอกจากนี้การศึกษายังมีส่วนสัมพันธ์กับกาพัฒนาประเทศ เพราะเป้าหมายของการศึกษา คือ การผลิตกำลังคนให้แก่ระบบ เศรษฐกิจ ทำให้คุณภาพของคนในสังคมดีขึ้น เมื่อคนมีคุณภาพดีแล้วการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมย่อมตาเดินไปได้อย่างราบรื่น (เกอ ส่วลัศพิหาณีย์ 2512: 5-6) โดยเฉพาะสังคมไทยซึ่ง เป็นสังคมที่กำลังมีความต้องการอย่าง รับผิดชอบในการพัฒนาประเทศทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นสิ่งหนึ่งที่จะบ่งชี้ให้เห็นถึงการประล่บความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการพัฒนาประเทศได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่โดยตรงในการผลิตกำลังระดับสูง (ธยุ แล่วงศ์กดี 2507: 22-23)

วิจิตร ศร์ล่อ่าน (2518: 11-12) ได้กล่าวถึงการศึกษาว่า เป็นการศึคการ ศึกษาหลังมัธยมศึกษาสำหรับผู้ที่กำลังจะเป็นผู้ใหญ่ หรือเป็นผู้ใหญ่แล้วให้เป็นผู้ที่มีความเพียบพร้อมทั้งทางด้านบุคลิกภาพ ความสามารถในการทางปัญญาและทางด้านวิชาการ ความสามารถในการประกอบอาชีพและทำงานนั้น ๆ อดีตการอุดมศึกษามุ่งผลิตนักวิชาการชั้นสูงสนองตอบความ

ต้องการของทางราชการ โดยเฉพาะสาขาที่มีความต้องการเร่งด่วนในการพัฒนาประเทศ
 บุคนั้น หลักสูตรวิชาชีพต่าง ๆ จึงวางไว้อย่างแคบ ๆ มุ่งหวังความรู้ ความชำนาญเฉพาะ
 อย่างจนกระทั่งบางครั้งบัณฑิตที่ผลิตออกไปขาดพื้นฐานความรู้กว้างขวางพอที่จะเข้าใจคนอื่น ๆ
 และความผันแปรทางสังคม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของสถาบันอุดมศึกษาให้
 เติบโต เพื่อให้การอุดมศึกษามีคุณภาพที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันของสังคม มีจุดมุ่งหมาย
 ที่ผสมผสาน การศึกษา เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพและความสามารถทางปัญญาของบุคคลควบคู่
 กับการศึกษาวิชาการขั้นสูง ตลอดจนมุ่งให้นักศึกษามีความสามารถในการประกอบอาชีพ
 กล่าวคือ เน้นการศึกษาเพื่อพัฒนากำลังคนควบคู่ไปกับการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นคน

คณะกรรมการการอุดมศึกษาของคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการ
 ศึกษาได้เสนอวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาไว้ 5 ประการ คือ

1. มุ่งพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาอย่างเต็มที่ทั้งนี้เพื่อความก้าวหน้าของ
 มนุษยชาติ
2. ผลิตกำลังคนด้านวิชาชีพขั้นสูง เพื่อช่วยในการพัฒนาสังคม
3. เป็นศูนย์กลางการศึกษา เพื่อช่วยพัฒนาท้องถิ่น
4. รักษาและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ
5. ช่วยพัฒนาบุคคลให้มีศีลธรรมและจริยธรรม เพื่อให้ดำรงชีวิตที่มีคุณค่า และช่วย
 เหลือสังคมที่เป็นสมาชิก (สภาการศึกษาแห่งชาติ 2508 : 6)

สำหรับความมุ่งหมายของการผลิตครูตามหลักสูตรของสภาการศึกษาได้กำหนด
 ความมุ่งหมาย ดังต่อไปนี้

1. ให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะสอนได้ดีตามสาขาวิชาเฉพาะของตน และ
 สามารถพัฒนาคุณภาพของเยาวชนได้
2. ให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความรับผิดชอบในหน้าที่ครู มีวิสัยทัศน์ของ
 ครู มีความรักและศรัทธาในอาชีพ
3. ให้เป็นผู้มีนิสัยที่สุจริต ขยัน อดทน ประหยัด มีวินัยในตนเอง และรู้คุณค่า
 ของสัมมาอาชีพ
4. ให้เป็นผู้เฝ้าหาความรู้อยู่เป็นนิจ รู้จักคิดสร้างสรรค์ รู้จักวิเคราะห์เหตุการณ์
 ความเป็นไปและความเปลี่ยนแปลงของสังคม ตลอดจนมีทักษะและวิจรรณญาณในการ
 แก้ปัญหา
5. ให้เป็นผู้มีสุขภาพดีทั้งกายและใจ และสามารถส่งเสริมให้เกิดสุขนิสัยแก่ส่วนรวม
 ด้วย

6. ให้เป็นผู้มีนิสัยรักการทำงาน โดยยึดหลักสามัคคีธรรม ใช้สติปัญญา มีมารยาท เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน
7. ให้เป็นผู้มีเจตจำนงมั่นในชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เพื่อความมั่นคงของประเทศชาติ
8. ให้เป็นผู้มีความเข้าใจ มีเจตคติและปฏิบัติที่ถูกต้อง เหมาะสม เกี่ยวกับบ้านเมือง การปกครอง ตลอดจนการดำรงชีวิตในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
9. ให้เป็นผู้มีคุณค่าในการรักษาเอกลักษณ์ และวัฒนธรรมของชาติ ส่งเสริมความเข้าใจอันดีในวัฒนธรรมของชนหมู่ชนและชาติอื่น
10. ให้เป็นผู้รักษาคุณภาพระหว่างธรรมชาติและควมก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้งเห็นแก่คุณธรรมมากกว่าความเจริญทางวัตถุ
11. ให้เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาท้องถิ่น และสอดคล้องกับการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
12. ให้เป็นผู้รู้จักปรับแนวทางการทำงาน การเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับการพัฒนาสังคม โดยยึดหลักจริยธรรม

กล่าวโดยสรุป หลักสูตรการฝึกหัดครูของสภาการฝึกหัดครูมีเป้าหมายที่จะผลิต นักศึกษาให้เป็นคนดี ครุฑ และเป็นผู้มีความรู้ดี (กรมการฝึกหัดครู, สภาการฝึกหัดครู 2524 : 2-3)

จากข้อความดังกล่าว จะเห็นว่าจุดมุ่งหมายของการอุดมศึกษามุ่งที่จะให้ผู้สำเร็จ การศึกษาเป็นนักวิชาการ มีความรู้ความสามารถอย่างดีเกี่ยวกับวิชาชีพและเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แสวงหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ มีความคิดที่จะวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ความรู้เดิมที่มีอยู่เพื่อก่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่ดีกว่า ตลอดจนการนำวิชาความรู้ที่ได้รับการฝึกฝนมาประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเรียกว่าเป็นการพัฒนากำลังคน นอกจากนี้ยังมุ่งให้ผู้สำเร็จ การศึกษาเป็นคนดี มีคุณธรรม คือ มีความรู้สึกรับผิดชอบสูง มีจิตโลกกว้างขวาง ยอมรับฟังความคิดเห็นเห็นของผู้อื่น เป็นผู้มีเหตุผล เป็นตัวของตัวเอง มีจรรยาแห่งวิชาชีพ สัณณะดังกล่าวนี้ เรียกว่า การพัฒนาตนหรือการพัฒนาความเป็นคน ทั้งนี้เพื่อจะได้พัฒนาช่วยเหลือปรับปรุงสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครองให้ดีขึ้น แนวความคิดของการอุดมศึกษาจึง สอดคล้องกับแนวทางของคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษาที่ว่า "การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม" ฉะนั้น คุณลักษณะรวมของผู้ที่จบสถาบันอุดมศึกษาจึงต้อง เป็นผู้ที่มีความรู้ดี มีจรรยาแห่งวิชาชีพ และมีนิสัยรักงานที่ทำอยู่

การที่จะให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายของการอุดมศึกษาดังกล่าว ย่อมไม่อาจสำเร็จผล ได้อย่างสมบูรณ์แล้วทั้ง เพียงการจัดการ เรียนการสอนในห้องเรียน ทั้งนี้เพราะเหตุว่า หลักสูตร การอุดมศึกษาโดยทั่วไปมักจะ มีข้อจำกัดทางวิชาการ คือ ไม่สามารถเสริมสร้างพัฒนาการ โดยรอบด้านของนิสิตนักศึกษาได้ เนื่องด้วยระยะเวลาและเวลาที่จำกัด และไม่สามาร ถสนอง ตอบความต้องการและความสนใจของนิสิตนักศึกษาได้อย่างครบถ้วน ด้วยเหตุนี้สถาบันอุดมศึกษา โดยทั่วไปจึง ด้ดำเนินการพัฒนานิสิตนักศึกษาในรูปของการจัดบริการนักศึกษา และกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อฝึกฝนและ เสริมสร้าง คุณลักษณะของนิสิตนักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ โดยเฉพาะผู้ที่ศึกษา อยู่ในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่มักจะอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงสภาพมาเป็นผู้ใหญ่ อย่างสมบูรณ์

สำหรับลักษณะของนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาใน โจเซฟ เอฟ คอฟฟ์แมน (Joseph F. Kauffman) ได้วิจัยพอจะสรุปได้ ดังนี้

1. เป็นผู้ที่เข้ามาแสวงหาความรู้และมุ่งมั่นตกลงปลงใจในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง ซึ่งเขามีความเชื่อถือในคำสตรนั้น ๆ และอยากเห็นความสัมพันธ์กับชีวิตจิตใจของวิชาที่เรียน
2. ต้องการแสวงหาความมั่นคงทางสังคม เพื่อจะได้เป็นอิสระจากทางบ้านและมีเพื่อนที่สนองความต้องการทางจิตใจได้
3. เป็นคนมีอุดมคติและใจดี อยากที่จะช่วยผู้อื่น และสนใจปัญหาของสังคม
4. มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน
5. ต้องการค้นพบตนเองเพื่อพัฒนาความสามารถด้านต่าง ๆ
6. มีความขัดแย้งและรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ต่อการบริหาร (1968: 19-21 อ้างถึงใน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2523: 55-56)

ดับเบิลยู ดับเบิลยู วอลซ์ (W. W. Walsh 1973: 41-43) ได้วิจัยเกี่ยวกับ นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยโดยยึดองค์ประกอบ 2 ประการเป็นหลัก คือ ความคิดอ่านทาง สติปัญญา รวมทั้งทางวิชาการของนิสิต และการแสดงออกซึ่งเจตสำนึกที่มีต่อมหาวิทยาลัย ได้ แบ่งนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. พวกนักวิชาการ (Academic Subculture) นักศึกษากลุ่มนี้เป็นพวกที่ขยัน ынแข็งหมกมุ่นอยู่กับวิชาการ มักชอบแสดงออกซึ่งความคิดเห็นในเชิงวิชาการ และชอบเข้า

ไปร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัยอยู่เสมอ พวกนี้ชอบทำงานหนัก ได้รับความสำเร็จในทางวิชาการ มีเกรดเฉลี่ยสูง และมักชอบพูดคุยแต่วิชาการนอกห้องเรียนเป็นประจำ โดยทั่วไปแล้วนิสิตกลุ่มนี้มุ่งศึกษาหาความรู้จริง ๆ ลักษณะที่เห็นได้ง่ายก็คือ การชอบเข้าไปศึกษาหาความรู้ในห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ และเข้าร่วมในการสัมมนาทางวิชาการ ระดับความมุ่งหวังของนิสิตจากกลุ่มนี้ คือ การได้เข้าไปศึกษาต่อในระดับหลังปริญญาตรี หรือเข้าศึกษาต่อในสถาบันอาชีพชั้นสูง พฤติกรรมของนิสิตกลุ่มนี้ก็เพื่อความ เป็นนักการศึกษาและนักวิทยาศาสตร์ที่แท้จริงดังเช่นครูอาจารย์ทั่วไป โดยสรุปนักศึกษาพวกนี้เห็นว่ามหาวิทยาลัย เป็นสถาบันที่ให้การสนับสนุน ส่งเสริมสติปัญญา และเปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้อย่างเต็มที่

2. พวกต่อต้าน (Nonconformist Subculture) นิสิตพวกนี้เป็นผู้ที่มีความคิดอ่านในเชิงวิชาการ และสติปัญญาดี แต่มักไม่ยุ่งเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย คือ ปลีกตัวออกห่าง โดยทั่วไปแล้วนักศึกษาพวกนี้มีแนวโน้มที่จะแสวงหาสิ่งที่มีความหมาย เฉพาะต่อชีวิตของตน เท่านั้น มีความสนใจในเรื่องการประกอบอาชีพเพียงเล็กน้อย และไม่ชอบร่วมกิจกรรมนักศึกษา ลักษณะเด่นของนิสิตจากกลุ่มนี้ คือ การแสดงความก้าวร้าวไม่เห็นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต่อการบริหารมหาวิทยาลัย และมักไม่ยุ่งกับกิจการของมหาวิทยาลัยรวมทั้งครูอาจารย์ กล่าวโดยสรุปนิสิตจากกลุ่มนี้ชอบลีลาในการดำเนินชีวิตที่เป็นแบบฉบับของตนเอง มุ่งสร้างเสริมเอกลักษณ์ของตนเอง โดยเฉพาะมีความตระหนักรู้ในตนเอง รวมทั้งมีความไม่พึงพอใจต่อองค์การที่ตนสังกัดอยู่ ลักษณะนิสิตที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้รวมเอาพวกที่มีพฤติกรรม เบี่ยงเบนไปจากปกติสถานของกลุ่มด้วย เช่น อีปี่ พวกชอบใช้ชีวิตสนุกสนาน พวกชอบเล่นการเมือง พวกหัวกบฏ พวกวางเฉย และพวกนิสิตที่มีลักษณะแปลกไม่เหมือนนิสิตทั่วไป

3. พวกที่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย (Collegiate Subculture) นักศึกษาพวกนี้ส่วนใหญ่จะทำตัวจงรักภักดีต่อมหาวิทยาลัยและปฏิบัติตามลัทธิคล้อง กับความต้องการของมหาวิทยาลัย อย่างไรก็ตามนิสิตจากกลุ่มนี้จะ ไม่เป็นผู้หมกมุ่นในวิชาการแต่ประการใด แต่จะนิยมใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ชอบเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษนอกหลักสูตรทุกอย่าง รวมทั้งกีฬา ชอบรวมกลุ่มอยู่ และมีเพื่อนสนิทมิตรสหายมากมาย เนื่องจากนักศึกษาเหล่านี้ต้องไปเกี่ยวข้องกับสถาบัน ครูอาจารย์ ดังนั้นการอุทิศตนเองเพื่อการศึกษาเล่าเรียนจึงน้อยไป สรุปว่า นักศึกษาจากกลุ่มนี้ชอบสังคมและเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ

4. พวกตั้งใจศึกษาอบรมเพื่อการประกอบอาชีพ (Vocational Subculture) นักศึกษากลุ่มนี้โดยปกติแล้วไม่ชอบการศึกษาเล่าเรียนทางวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องใช้สติปัญญาอย่างสูงส่ง และในขณะเดียวกันก็ไม่ชอบยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมของสถาบัน แต่ นักศึกษาประเภทนี้ยอมรับว่า การศึกษาเล่าเรียนในมหาวิทยาลัยเป็นการฝึกฝนทางอาชีพอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพื่อให้ได้ปริญญาบัตร และเพื่อการปรับปรุงอาชีพ หรืองานที่หาให้ดีขึ้นเหนือสิ่งอื่นใด พวกนักศึกษากลุ่มนี้จะไม่ใส่ใจกับการออกความคิดเห็น การเรียนรู้ในเชิงวิชาการ กิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมนอกหลักสูตร โดยสรุปแล้ว นักศึกษากลุ่มนี้มุ่งฝึกฝนเพื่อตนเองจะได้ออกไปประกอบอาชีพให้ได้ผลดี

กล่าวโดยสรุป นักศึกษาในมหาวิทยาลัย หรือสถาบันอุดมศึกษา จะมีอายุระหว่าง 18-22 ปี ซึ่งเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ บุคคลในวัยนี้มักมีอารมณ์อ่อนไหว ในขณะเดียวกันก็มีความกระตือรือร้นอยากรู้อยากเห็น อยากทดลองสิ่งแปลกใหม่ มีความคิดคำนึงค่อนข้างเพื่อสัน และพร้อมที่จะยอมรับอุดมการณ์ที่ตนนับถือ ในทางจิตวิทยาวัยนี้เป็นวัยที่นักศึกษากำลังแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง โดยเฉพาะนักศึกษาที่มีสติปัญญาสูงกว่ นักศึกษาทั่วไป การปฏิบัติตัวของนักศึกษาเหล่านี้จึงมีลักษณะพิเศษ ไม่ใช่เป็นไปตามกฎเกณฑ์หรือระเบียบมหาวิทยาลัย รวมทั้งประเพณีของสังคม การที่มหาวิทยาลัยจะหวังให้นักศึกษาคอยฟังแต่คำสั่งจากผู้ใหญ่หรือจะให้นักศึกษารู้สึกยับยั้งชั่งใจคิดเช่นผู้ใหญ่นั้นย่อมเป็นไปไม่ได้ การปฏิบัติของมหาวิทยาลัยจะต้องสร้างความพอดีกับสภาวะทางจิตใจของนักศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้ได้พัฒนาอารมณ์และบุคลิกภาพของตนอย่างสมบูรณ์ ไม่กดข่มจนเกินไป และไม่ปล่อยหละหลวมจนเกินไป

ทอง เรียง อมรชกุล (2525 : 38-39) ได้ให้ข้อคิดเห็น เกี่ยวกับลักษณะของ นักศึกษามหาวิทยาลัย โดยจำแนกตามชั้นปี ดังนี้

นักศึกษาระดับปีที่ 1 นักศึกษาพวกนี้เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยเพื่อหวัง

1. ความสำเร็จในเชิงวิชาการ สนใจในการศึกษาหาความรู้ ความคิดต่าง ๆ
2. ต้องการเข้าใจตนเอง เข้าใจปัญหาโลก รวมทั้งแสวงหาเอกลักษณ์ของตน
3. แสวงหาฐานะส่วนตัว
4. มีความเป็นมิตรผูกพันอยู่กับเพื่อน และชอบรวมอยู่ในกลุ่ม
5. เป็นผู้มีมนุษยธรรม สุภาพเรียบร้อย ให้ความคุ้มครองและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

ความรู้สึกของนักศึกษา คือ มีความรู้สึกกระตือรือร้นระหว่างความกลัวและความตื่นเต้น นักศึกษากลุ่มนี้จะเข้าร่วมกิจกรรมทุกประเภทในมหาวิทยาลัย

นักศึกษารุ่นปี 2 นักศึกษากลุ่มนี้ส่วนใหญ่มักจะเกิดความไม่พอใจสถาบัน แต่ในบางกรณีก็เพียงแต่จะมีความเบื่อ และรู้สึกเฉย ๆ ไม่ยินดียินร้ายต่อสภาพทั่วไปในสถาบัน ทั้งนี้ก็เพราะนักศึกษากลุ่มนี้ถูกทอดทิ้ง และไม่ได้รับการเอาใจใส่ จนกระทั่งเกิดความรู้สึกขึ้นมาเองว่า ตนเอง เป็นคนขาดความรับผิดชอบ ดังนั้นทางออกของนักศึกษากลุ่มนี้ คือ การริเริ่มสร้างเสริมความเป็นแบบแผนของกลุ่มย่อยขึ้นมา จนเกิดเป็นวัฒนธรรมเพื่อนฝูงขึ้น (Peer Culture)

นักศึกษารุ่นปี 3 นักศึกษากลุ่มนี้จะมีวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของตนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะในลักษณะที่สูงมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากความเป็นนักศึกษารุ่นปี 2 แต่เดิม กลุ่มนักศึกษารุ่นปี 3 ด้วยกันจะมีความคิดแตกแยกออกไปนอกรวม กล่าวคือ มีความคิดไปในแนวเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ มีค่านิยมคล้ายคลึงกันและทุกคนจะมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ นอกจากนี้ยังมีลักษณะที่คล้ายกับนักศึกษารุ่นปี 2 คือ ความไม่พอใจสถาบันในด้านต่าง ๆ รวมทั้งวิพากษ์วิจารณ์สถาบันอย่างรุนแรง เช่น เคย

นักศึกษารุ่นปี 4 เป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มที่จะหันความสนใจออกไปจากสถาบัน เริ่มตั้งแต่ไม่สนใจวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของนักศึกษา รวมทั้งไม่ยอมรับระเบียบประเพณีของนักศึกษาด้วยตนเอง โดยส่วนใหญ่แล้วจะสนใจกับเรื่องส่วนตัว เฉพาะอย่างยิ่งชีวิตภายหลังสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีไปแล้ว

ข้อสังเกตที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งคือ ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษารุ่นปี 1 กับปี 4 นั้น พบว่าเป็นได้ทั้งมิตรและศัตรูต่อกัน ส่วนนักศึกษารุ่นปี 2 และปี 3 นั้น มักจะเป็นเพื่อนฝูงกัน เพราะต่อเมืองเรียนวิชาที่เหมือนกัน และอยู่ในชั้นเดียวกันเท่านั้น แต่ส่วนใหญ่แล้วต่างคนต่างอยู่ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งต่อกันและกัน

ในประเทศไทยการศึกษาลักษณะนักศึกษาทำกันอยู่น้อยมาก ทั้ง ๆ ที่นักศึกษามีการเคลื่อนไหว เป็นปรากฏการณ์ตลอดเวลา ในปัจจุบัน ทั้งในประเทศที่พัฒนาและประเทศที่กำลังพัฒนา ทั้งในเอเชีย แอฟริกา และส่วนอื่น ๆ ของโลก และทั้ง ๆ ที่เราต้องเรียนหนังสือ บางครั้ง เขาก็วางหนังสือไว้ก่อน เพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และดำเนินกิจการที่ก้าวหน้ากว่าในอนาคต การเคลื่อนไหวของนักศึกษาโดยทั่วไปนั้นมิใช่เรื่องเกี่ยวกับการเมือง กฎหมาย

กฎระเบียบของมหาวิทยาลัยด้วยสาเหตุหลายประการ คือ

1. ภาพพจน์เก่ากับใหม่ทำให้เกิดความไม่แน่ใจ ก่อให้เกิดการขาดพลังและนำมาซึ่งความเฉื่อยชา

2. ต้องการอิสระในการพัฒนา และลอกเลียนตะวันตก

3. ความขัดแย้งในเรื่องของการ เน้น เสรีภาพของชาติ และ เสรีภาพส่วนบุคคล

4. ต้องการต่อสู้กับผู้ปกครอง และต่างชาติมากกว่าจะต่อสู้กับระบบเก่า

5. ต้องการใช้การเมือง เป็นสื่อของการสร้างความศรัทธา

6. มีความเห็นว่าประชาชนถูกครอบงำโดยศาสนา และจารีตประเพณี

7. พยายามที่จะให้โตมาซึ่งทุกสิ่งพร้อมกัน เช่น ต้องการเอกราช ต้องการพัฒนา

เศรษฐกิจ และระบบการเมือง โดยมีดีทิลจารธว่าประเทศที่เขาเจริญแล้วนั้นใช้เวลาจนเท่าใดที่จะเกิดผลเช่นนั้น (เอกรัตน์ รัญญสิริ 2518: 17-18) ด้วยเหตุดังกล่าว การแสดงออกของนักศึกษาจึงออกมาในรูปของการเดินขบวนประท้วงและต่อต้านในสิ่งที่ตนเห็นว่าไม่ดีไม่งามและไม่ถูกต้อง เพื่อแสดงพลังคัดค้านสิ่งเหล่านั้น

กมล สัมวิเชียร (2514: 37-42) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับพลังนักศึกษาในประเทศไทยว่า เป็นผู้ที่มีความไม่เดียงสา และมีความบริสุทธิ์ใจ สังคมโดยทั่วไปมีความรู้สึกว่าคุณหนุ่มสาวที่เรียนอยู่ในสถาบันยังเป็นผู้ที่อ่อนต่อโลก สิ่งใดหรือเหตุการณ์ใดที่คนหนุ่มสาวเหล่านั้น ก่อให้เกิดขึ้นมาไม่ว่าจะดีหรือร้ายเป็นผลจากความบริสุทธิ์ใจ เมื่อนักศึกษากระทำผิดสังคมมักให้อภัย เมื่อทำถูกทำดีสังคมก็ยกย่องสนับสนุน มีความรู้สึกว่าเป็นลูกเป็นหลาน เป็นอนาคตของประเทศชาติ เป็นความหวังประการเดียวที่มีอยู่ ทำให้คนส่วนมากสนับสนุนการกระทำที่ถูกที่ควรของนักศึกษา แรงสนับสนุนจากสังคมนี้แหละ คือ พลังของนักศึกษา ซึ่งอาจจะเรียกได้ว่าเป็นอำนาจแห่งความดีงาม ดังนั้น นักศึกษาจะต้องปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงบทบาทในสังคมของตนให้กระฉับกระเฉงยิ่งขึ้น

✓ กล่าวโดยสรุป การศึกษาลักษณะของนักศึกษาในประเทศไทยยังกระทำน้อยมาก โดยมากเป็นเพียงแต่การสังเกตของผู้บริหาร อาจารย์ ซึ่งได้ทำการสอนในสถาบันอุดมศึกษา มาเป็นเวลานาน แม้ว่าจะขาดการวิจัยสนับสนุนอย่าง เป็นทางการก็พอจะเชื่อถือได้พอสมควร ว่าได้มีการแบ่งนักศึกษาออกเป็น 3 พวก คือ

1. พวกเรียนอย่างเดี่ยว นักศึกษาพวกนี้จะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับการศึกษาเล่าเรียน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาแต่ประการใด มักอยู่ในห้องสมุด. ตลอดเวลาของการมาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา คือ จุติคตนให้กับตำรา และคำสอนของครูอาจารย์

2. พวกที่ไม่สนใจกับการศึกษาเล่าเรียนนัก แต่จะใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่กับกิจกรรมนักศึกษา พวกนี้จะเข้าไปเป็นผู้นำต่าง ๆ ในองค์การ และในชมรมต่าง ๆ ของนักศึกษา โดยมีความคิดว่าการศึกษาที่แท้จริงนั้นไม่ได้อยู่ในตำรา และการสอนของครูอาจารย์ แต่เกิดจากการที่ตนมีประสบการณ์ตรงในตนเอง

3. พวกค้าเดินสายกลาง คือ ทั้งศึกษาเล่าเรียนจากตำรา และคำสอนของครูอาจารย์ ตลอดจนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษา

วิทยาลัยครูเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในสังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด รวม 36 แห่ง การดำเนินงานของวิทยาลัยครูในปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พุทธศักราช 2518 ซึ่งระบุหน้าที่ของวิทยาลัยครูตามมาตราฐานล่างของสถาบันอุดมศึกษาทั่วไป คือ การผลิตครู การส่งเสริมวิชาชีพ และวิทยฐานะของครูประจำการ การค้นคว้าวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม (กรมการฝึกหัดครู 2520: 2) การที่ภาระหน้าที่ของวิทยาลัยจะดำเนินไปได้ด้วยดีนั้นจะต้องประกอบด้วยงาน 4 ด้าน คือ งานวิชาการ งานผลิตนักศึกษา งานบริหารและการเงิน และงานติดต่อประสานสัมพันธ์ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2522: 1) และงานในหน้าที่เหล่านี้จะบรรลุผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลก็ต้องอาศัยบุคลากร ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของสังคมวิทยาลัย ได้แก่ ผู้บริหารสถาบัน อาจารย์ เจ้าหน้าที่บริการ และนักศึกษา โดยเฉพาะนักศึกษาผู้ซึ่งเข้ามาในรั้วของวิทยาลัยนั้น เข้ามาด้วยความรู้สึกต่าง ๆ เช่น ความกังวล ความหวัง ความรักและความเกลียด ดังนั้น วิทยาลัยจะต้องตระหนักในภาระกิจที่จะสร้างบรรยากาศภายในสถาบันให้นักศึกษามีความรู้สึกอบอุ่นพร้อมที่จะพัฒนาได้ในทุก ๆ ด้าน อันจะเป็นผลนำไปสู่เป้าหมายของการผลิตครูให้เพียงพอไปด้วยความสามารถในการประกอบอาชีพ เพื่อเป็นกำลังของประเทศ และความเป็นคนที่สมบูรณ์ เจริญด้วยสติปัญญา ความคิด เหตุผล การตัดสินใจ ความรับผิดชอบและการมีมารยาทในสังคม ตลอดจนมีคุณสมบัตินี้ตั้งนามพร้อมที่จะสร้างสรรค์สังคมให้มีความสุข นับว่าเป็นผลผลิตที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการศึกษา เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศ ประกอบ คุปรัตน์ ได้ให้ความเห็น

และข้อเสนอนั้นบางประการ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาภายในสถาบันอุดมศึกษาว่า "ระบบการผลิตบัณฑิตระดับอุดมศึกษานั้นไม่ว่าจะผลิตแบบใด หรือปริมาณมากน้อยเพียงใดนั้นทางสถาบันจะต้องตระหนักว่า การผลิตบัณฑิตให้ระบบอุตสาหกรรม นักศึกษาไม่ใช่ชิ้นส่วนของสินค้าหรือผลผลิต นักศึกษาเป็นมนุษย์ที่มีชีวิตจิตใจ เขาต้องการให้สถาบันรู้ว่าเขาไม่ใช่เพียงเลขรหัสในทะเบียนนักศึกษาเท่านั้น นักศึกษาต้องการความมีเอกลักษณ์ ทางสถาบันมีหน้าที่ที่จะต้องจัดระบบการศึกษาให้เขาพัฒนาไปได้ในลักษณะรอบด้านซึ่งควรมีระบบให้คำปรึกษา ระบบการติดต่อสื่อสารระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และฝ่ายบริหารในรูปใดรูปหนึ่ง และจะต้องให้โอกาสนักศึกษาได้รวมกลุ่มหากเขาต้องการ" (ประกอบ คูปรัตน์ 2525: 115) ด้วยเหตุนี้วิทยาลัยจึงจำเป็นต้องจัดบริการนักศึกษายิ่งขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวก ความลွ้งลบาย ตลอดจนการเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนที่จะสนับสนุนให้นักศึกษาได้พัฒนาในทุก ๆ ด้าน

ในการจัดบริการนักศึกษาเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายด้วยดีนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่เป้าหมายและความพยายามของผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่บริการ และนักศึกษาจะต้องมีจุดมุ่งหมายและความต้องการที่คล้ายคลึงกัน (วิลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา 2522: 3) นอกจากนี้วิทยาลัยต้องเอาใจใส่และให้เสรีภาพแก่นักศึกษาในการที่จะเลือกบริการได้ตามความพอใจ ในขณะที่เดียวกันวิทยาลัยก็มีสิทธิ์ที่จะตกแต่งปรับปรุงบุคลิกภาพ ทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด และความสามารถทุก ๆ ด้านของนักศึกษาด้วย ฉะนั้นการจัดการบริการนักศึกษาจำต้องคำนึงถึงความต้องการและความจำเป็นทั้งของนักศึกษาและวิทยาลัยร่วมกัน (ภิญโญสาร 2514: 138) ในเรื่องนี้ แจค นีลสัน และ ฮาร์โรว์ (Jack Nelson and Harold Murphy, 1980: 2-3) ได้ให้ความเห็นว่า การประเมินภายในสถาบันอุดมศึกษาทั้งในแง่หลักสูตร การจัดการบริการนักศึกษา เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งและควรจะได้มีการพิจารณาวิเคราะห์ ตรวจสอบอย่างละเอียดรอบคอบว่าด้านใดควรลด ตัด หรือคงอยู่ และที่สำคัญที่สุดในการตัดสินใจผู้บริหารจะต้องคำนึงว่า โปรแกรมใดมีความสำคัญ และจำเป็นมาก ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับจำนวนความต้องการของนักศึกษาและงบประมาณที่จะได้รับ

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการบริการนักศึกษา เป็นอย่างยิ่งว่า เป็นงานหลักที่สำคัญอย่างหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการที่จะช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาโดยรอบด้าน คือ เป็นนักวิชาการชั้นสูง สามารถนำวิชาความรู้ไปใช้

ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และเป็นคนดีมีคุณธรรม มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ และสถาบันที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยและศึกษา เรื่องการให้บริการนักศึกษาของวิทยาลัยครูในประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง และให้บริการให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาและสถาบันร่วมกันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาการให้บริการนักศึกษาในวิทยาลัยครู
2. ศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของการให้บริการนักศึกษาในวิทยาลัยครู
3. ศึกษาความคุ้นเคยของนักศึกษาที่มีต่อการให้บริการนักศึกษาในวิทยาลัยครู
4. เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของการให้บริการนักศึกษาในวิทยาลัยครู

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการให้บริการนักศึกษาของวิทยาลัยครูในประเทศไทยครั้งนี้ มุ่งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการนักศึกษา จากวิทยาลัยครู 8 แห่ง คือ วิทยาลัยครูสงขลา วิทยาลัยครูนครปฐม วิทยาลัยครูสวนสุนันทา วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลัยสงครณี วิทยาลัยครูนครสวรรค์ วิทยาลัยครูเชียงใหม่ วิทยาลัยครูอุบลราชธานี และวิทยาลัยครูสุพรรณบุรี และเป็นการศึกษาความคิดเห็น เกี่ยวกับการให้บริการนักศึกษาในวิทยาลัยครู เฉพาะด้านความสำคัญสภาพการให้บริการและความคุ้นเคยของนักศึกษาที่มีต่อการบริการนักศึกษา

ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษา ระดับ ป.กศ. ชั้นสูง ปีที่ 2 ค.บ. ชั้นปีที่ 2 (หลักสูตร 4 ปี) และ ค.บ. ชั้นปีที่ 2 (หลักสูตร 2 ปี) จากวิทยาลัยครู 8 แห่ง คือ วิทยาลัยครูสังขละ วิทยาลัยครูนครปฐม วิทยาลัยครูลุ่มน้ำท่า วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ วิทยาลัยครูนครสวรรค์ วิทยาลัยครูเชียงราย วิทยาลัยครูจวบจวนราชธานี และวิทยาลัยครูสกลนคร โดยวิธีการสุ่มแบบ Stratified Random Sampling และแบบ Simple Random Sampling ได้กลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1.1 กลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ อธิการ รองอธิการ หัวหน้าสำนักงานอธิการ หัวหน้าและรองหัวหน้าคณะวิชา หัวหน้าและรองหัวหน้าภาควิชา หัวหน้าแผนก และกรรมการภายในประจำวิทยาลัยครู แห่งละ 20 คน รวม 160 คน

1.2 กลุ่มอาจารย์ วิทยาลัยละ 25 คน รวม 200 คน

1.3 กลุ่มนักศึกษา ได้แก่ นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 ของปีการศึกษา 2524 จำนวนร้อยละ 10 รวม 523 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ภาค คือ

2.1 ศึกษาจากเอกสาร โดยการรวบรวมหนังสือ เอกสาร ตลอดจนสิ่งพิมพ์ที่จะให้รายละเอียดเกี่ยวกับงานบริการนักศึกษาในวิทยาลัยครู พร้อมทั้งสัมภาษณ์ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการนักศึกษาในวิทยาลัยครู

2.2 ศึกษาจากความคิดเห็น เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 2 ฉบับ ฉบับ ก สำหรับผู้บริหาร และอาจารย์ ฉบับ ข สำหรับนักศึกษา โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อความเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับ ฉบับ ก ถามเรื่องเพศ และตำแหน่ง ฉบับ ข ถามเรื่องเพศ ระดับการศึกษา และที่ฝึกอาศัย

ตอนที่ 2 เป็นข้อความถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดบริการนักศึกษา จำนวน 41 ข้อ ทั้ง ฉบับ ก และ ฉบับ ข

ตอนที่ 3 เป็นข้อความตามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดบริการนักศึกษา และความคุ้นเคยของนักศึกษาที่มีต่อบริการนักศึกษา จำนวน 23 ข้อ เฉพาะ ฉบับ ข เท่านั้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดสิ่งแบบสอบถาม 2 วิธี คือ จัดส่งทางไปรษณีย์ และนำแบบสอบถามไปแจกและเก็บคืนด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล แบบสอบถามที่ตอบแล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติต่อไปนี้ คือ หาค่าร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าจัดอันดับความสำคัญ (Ranking) ค่า ANOVA (F-test) เชฟเฟ (Scheffe's Method)

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

งานบริการนักศึกษา หมายถึง งานต่าง ๆ ที่จัดขึ้นเพื่อนักศึกษา ได้แก่ บริการทะเบียนวัดผล บริการแนะแนวและทุนการศึกษา บริการอาหารและหอพัก บริการสุขภาพ กิจกรรมนักศึกษา และบริการอื่นๆ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดบริการนักศึกษา หมายถึง ทำความรู้จักที่มีต่อการจัดบริการนักศึกษา ซึ่งอาจจะมีลักษณะที่ดีหรือไม่ดีก็ได้

ความคุ้นเคย หมายถึง การมีส่วนร่วมหรือการใช้บริการของนักศึกษา ซึ่งอาจจะมีส่วนร่วมหรือใช้บริการมาก น้อย ไม่เคยมีส่วนร่วมหรือใช้บริการ หรืออาจจะไม่ทราบว่าบริการนั้น ๆ อยู่

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในตำแหน่งต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พุทธศักราช 2518 คือ อธิการ รองอธิการ หัวหน้าสำนักงาน หัวหน้าคณะ รองหัวหน้าคณะ หัวหน้าภาค รองหัวหน้าภาค หัวหน้าแผนก และกรรมการประจำวิทยาลัยครู

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ผู้สอนประจำในวิทยาลัยครู ปีการศึกษา 2524

นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับ ป.กศ. ชั้นสูงปีที่ 2 และ ระดับ ค.บ. ชั้นปีที่ 2 ของวิทยาลัยครู ปีการศึกษา 2524

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบลักษณะ และขอบข่ายของการจัดบริการนักศึกษาในวิทยาลัยครู
2. เป็นแนวทางให้วิทยาลัยครูได้นำผลการวิจัยไปปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานด้านบริการนักศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของนักศึกษา และบรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนานักศึกษามากขึ้น
3. เป็นการสนับสนุนการจัดบริการบางอย่างที่ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาเห็นว่าสำคัญ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย